

Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2016 року

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2016 становила 323, у тому числі СК "life"¹ – 43 компанії, СК "non-life" – 280 компаній, (станом на 30.09.2015 – 368 компаній, у тому числі СК "life" – 50 компаній, СК "non-life" – 318 компаній). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 9 місяців 2016 року порівняно з аналогічним періодом 2015 року, кількість компаній зменшилася на 45 СК.

У порівнянні з 9 місяцями 2015 року на 3 125,5 млн. грн. (14,4%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій² збільшився на 2 842,0 млн. грн. (17,0%). Збільшення валових страхових премій відбулося майже по всім видам страхування, а саме: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") (збільшення валових страхових платежів на 1 085,6 млн. грн. (19,0%)); страхування життя (збільшення валових страхових платежів на 483,9 млн. грн. (32,2%)); медичне страхування (збільшення валових страхових платежів на 317,3 млн. грн. (21,5%)); страхування відповідальності перед третіми особами (збільшення валових страхових платежів на 267,0 млн. грн. (26,6%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (збільшення валових страхових платежів на 263,2 млн. грн. (18,4%)); страхування майна (збільшення валових страхових платежів на 243,0 млн. грн. (9,5%)); страхування від нещасних випадків (збільшення валових страхових платежів на 221,3 млн. грн. (59,0%)); страхування медичних витрат (збільшення валових страхових платежів на 209,5 млн. грн. (58,7%)); страхування кредитів (збільшення валових страхових платежів на 189,8 млн. грн. (64,6%)); страхування вантажів та багажу (збільшення валових страхових платежів на 123,3 млн. грн. (4,6%)).

Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за 9 місяців 2016 року становила 78,8%, що на 1,7 в.п. більше в порівнянні з 9 місяцями 2015 року.

Протягом аналізованого періоду зменшилась кількість договорів на 39 460,8 тис. одиниць (або на 23,0%), при цьому на 49 723,5 тис. одиниць (або на 69,2%) зменшилась кількість договорів з добровільного страхування, в тому числі: кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилась на 21 155,9 тис. одиниць (або на 92,5%); кількість укладених договорів страхування майна зменшилась на 21 096,2 тис. одиниць (або на 90,2%); кількість укладених договорів

---

¹ Скорочення: СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

² Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

страхування від нещасних випадків зменшилась на 4 320,6 тис. одиниць (або на 34,%). Кількість договорів з обов'язкового страхування зросла на 10 180,2 тис. одиниць (або на 10,3%) за рахунок зростання договорів страхування від нещасних випадків на транспорті на 10 123,5 тис. одиниць (або на 10,9%).

Обсяг валових страхових виплат/відшкодування у порівнянні з 9 місяцями 2015 року збільшився на 1 596,5 млн. грн. (34,2%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 1 468,4 млн. грн. (32,1%). Зростання обсягів валових страхових виплат за 9 місяців 2016 року мало місце у більшості основних системоутворюючих видах страхування. Найбільше збільшення валових страхових виплат відбулося з таких видів страхування: страхування кредитів (збільшення валових страхових виплат на 606,9 млн. грн. (9 разів)), автострахування (збільшення валових страхових виплат на 456,1 млн. грн. (19,6%)), страхування фінансових ризиків (збільшення валових страхових виплат на 306 млн. грн. (89,7%)). Водночас, зменшилися валові страхові виплати зі страхування майна на 213,7 млн. грн. (69,5%) та страхування життя на 76,5 млн. грн. (20,4%).

Рівень валових виплат у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року збільшився на 3,7 в.п. та становив 25,2%. Рівень чистих страхових виплат станом на 30.09.2016 становив 30,9%, що більше на 3,6 в.п. у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року.

Високий рівень валових та чистих страхових виплат спостерігається з медичного страхування – 52,8% та 53,9%, за видами добровільного особистого страхування – 38,6% та 40,2%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 36,8% та 36,9% відповідно.

Операції вихідного перестрахування за 9 місяців 2016 року збільшилися з 6 726,3 млн. грн. до 8 460,6 млн. грн. за рахунок збільшення на 283,4 млн. грн. перестрахування в середині країни та збільшення на 1 450,9 млн. грн. операцій з перестрахування із страховиками-нерезидентами.

Страхові резерви станом на 30.09.2016 зросли на 12,9% у порівнянні з аналогічною датою 2015 року, при цьому технічні резерви – на 8,5%, а резерви зі страхування життя – на 20,9%.

У порівнянні з аналогічною датою 2015 року зменшилися такі показники, як загальні активи страховиків на 5 211,7 млн. грн. (8,6%); активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів – 3 380,5 млн. грн. (9,0%) та обсяг сплачених статутних капіталів – 1 855,8 млн. грн. (12,8%).

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 1.

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	9 місяців 2015	9 місяців 2016	Темпи приросту 9 місяців 2016/ 9 місяців 2015	
			млн. грн.	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць				
Кількість договорів, крім договорів з обов’язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	78 921,3	29 337,0	-	-62,8
- зі страхувальниками – фізичними особами	76 817,3	27 195,5	-	-64,6
Кількість договорів з обов’язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	92 990,6	103 114,1	-	10,9
Страхова діяльність, млн. грн.				
Валові страхові премії	21 718,7	24 844,2	3 125,5	14,4
Валові страхові виплати	4 674,8	6 271,3	1 596,5	34,2
Рівень валових виплат, %	21,5%	25,2%	-	-
Чисті страхові премії	16 746,4	19 588,4	2 842,0	17,0
Чисті страхові виплати	4 577,9	6 046,3	1 468,4	32,1
Рівень чистих виплат, %	27,3%	30,9%	-	-
Перестраховування, млн. грн.				
Сплачено на перестраховування, у тому числі:	6 726,3	8 460,6	1 734,3	25,8
- перестраховикам-резидентам	4 972,4	5 255,8	283,4	5,7
- перестраховикам-нерезидентам	1 753,9	3 204,8	1 450,9	82,7
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	792,7	984,6	191,9	24,2
- перестраховиками-резидентами	96,9	225,1	128,2	132,3
- перестраховиками-нерезидентами	695,8	759,5	63,7	9,2
Отримані страхові премії від перестраховальників-нерезидентів	28,0	26,6	-1,4	-5,0
Виплати, компенсовані перестраховальникам-нерезидентам	0,7	9,0	8,3	1185,7
Страхові резерви, млн. грн.				
Обсяг сформованих страхових резервів	17 244,7	19 477,1	2 232,4	12,9
- технічні резерви	11 042,4	11 980,8	938,4	8,5
- резерви зі страхування життя	6 202,3	7 496,3	1 294,0	20,9
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.				
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	60 588,9	55 377,2	-5 211,7	-8,6
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	37 682,7	34 302,2	-3 380,5	-9,0
Обсяг сплачених статутних капіталів	14 483,7	12 627,9	-1 855,8	-12,8

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) станом на 30.09.2016 становила 323, з яких 43 СК зі страхування життя (СК "Life") та 280 СК, що здійснювали страхування, інше, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За січень – вересень 2016 року в порівнянні з аналогічним періодом 2015 року кількість страхових компаній зменшилась на 45 СК.

Таблиця 2

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Станом на 30.09.2015	Станом на 30.09.2016
Загальна кількість	382	361	368	323
в т.ч. СК "non-Life"	325	312	318	280
в т.ч. СК "Life"	57	49	50	43

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховувальників за 9 місяців 2016 року, становили **24 844,2 млн. грн.**, з них:

9 469,6 млн. грн. (38,1%) – що надійшли від фізичних осіб;

15 374,6 млн. грн. (61,9%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 9 місяців 2015 року загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила **21 718,7 млн. грн.**, з них:

7 269,2 млн. грн. (33,5%) – що надійшли від фізичних осіб;

14 449,5 млн. грн. (66,5%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 9 місяців 2016 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **22 857,0 млн. грн.** (або 92,0% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – **1 987,2 млн. грн.** (або 8,0% від загальної суми страхових премій).

Чисті страхові премії за 9 місяців 2016 року становили **19 588,3 млн. грн.**, що складає 78,8% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 9 місяців 2015 року становили 16 746,4 млн. грн., або 77,1% від валових страхових премій.

Обсяги валових страхових премій за 9 місяців 2016 року збільшилися порівняно з 9 місяцями 2015 року на 14,4%, чисті страхові премії збільшилися на 17,0%.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 30.09.2016 представлена в таблиці 3.

Страхові премії за видами страхування за 9 місяців 2015 – 2016 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 4 та на рис. 2, 3, 4.

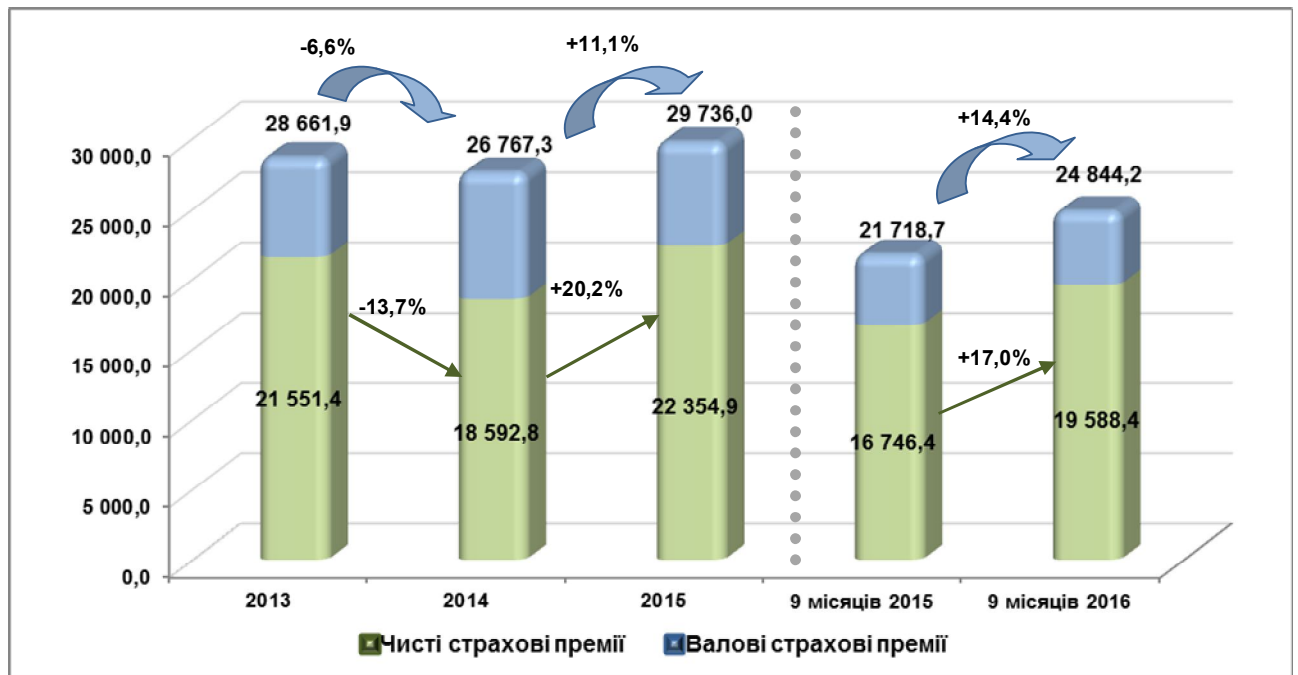

Рис. 1. Динаміка страхових премій за 2013 – 2015 рр., 9 місяців 2016 р. (млн. грн.)

Таблиця 3

Концентрація страхового ринку за 9 місяців 2016 року

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховальників
Тор 3	853,1	42,9	4 157,2	18,2	2
Тор 10	1 754,3	88,3	10 015,1	43,8	4
Тор 20	1 974,8	99,4	14 399,4	63,0	4
Тор 50	1 987,2	100,0	19 713,7	86,2	7
Тор 100	х	х	22 164,4	97,0	8
Тор 200	х	х	22 844,5	99,9	12
Всього по ринку	1 987,2	100,0	22 857,0	100,0	18

Отже, незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 99,9% акумулюють 200 СК "non-Life" (71,4% всіх СК "non-Life") та 99,4% – 20 СК "Life" (46,5% всіх СК "Life").

По ринку страхування життя Індекс Герфіндаля – Гіршмана (ННІ) склав 1 048,93 (за 9 місяців 2015 року – 1 017,68), по ринку видів страхування інших, ніж страхування життя становив 275,79 (за 9 місяців 2015 року – 227,99). В цілому по страховому ринку індекс Герфіндаля – Гіршмана склав 240,15 (за 9 місяців 2015 року – 202,39).

Наведені дані свідчать, що за 9 місяців 2016 року значний рівень конкуренції (ННІ в 3 рази менше 1000) спостерігався на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, в той час як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація.

Таблиця 4

Страхові премії за видами страхування за 9 місяців 2015 – 2016 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, млн. грн.				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових страхових премій		Структура чистих страхових премій		валових премій	чистих премій
	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2016 / 9 місяців 2015	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	1 503,3	1 987,2	1 503,3	1 985,2	6,9%	8,0%	9,0%	10,1%	32,2%	32,1%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	20 215,4	22 857,0	15 243,1	17 603,1	93,1%	92,0%	91,0%	89,9%	13,1%	15,5%
Добровільне особисте страхування	2 414,2	3 168,6	2 304,6	3 033,8	11,1%	12,8%	13,8%	15,5%	31,2%	31,6%
Добровільне майнове страхування	12 936,9	13 890,4	8 558,6	9 435,0	59,6%	55,9%	51,1%	48,2%	7,4%	10,2%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	3 005,8	2 488,8	1 811,6	1 573,2	13,8%	10,0%	10,8%	8,0%	-17,2%	-13,2%
Добровільне страхування відповідальності	1 172,8	1 455,0	907,6	1 086,5	5,4%	5,9%	5,4%	5,5%	24,1%	19,7%
Недержавне обов'язкове страхування	3 691,5	4 343,0	3 472,3	4 047,8	17,0%	17,5%	20,7%	20,7%	17,6%	16,6%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	2 977,1	3 543,4	2 791,1	3 294,8	13,7%	14,3%	16,7%	16,8%	19,0%	18,0%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	21 718,7	24 844,2	16 746,4	19 588,3	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	14,4%	17,0%

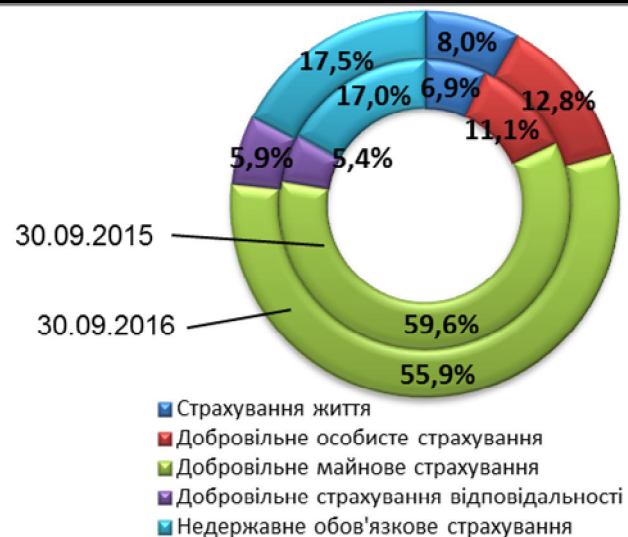

Рис. 2. Структура валових страхових премій станом на 30.09.2015 та 30.09.2016

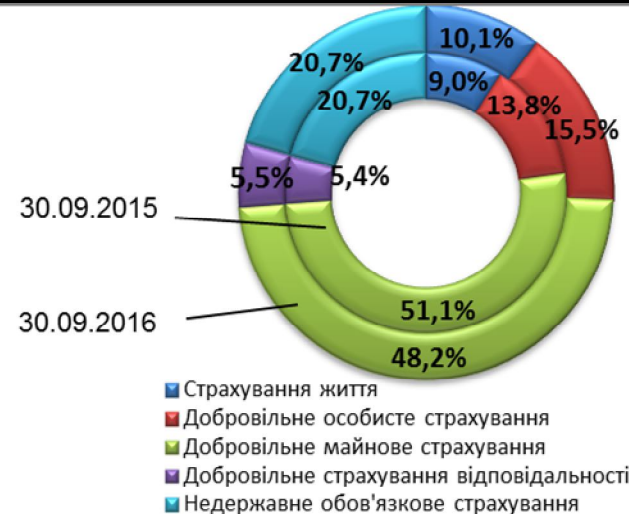

Рис. 3. Структура чистих страхових премій станом на 30.09.2015 та 30.09.2016

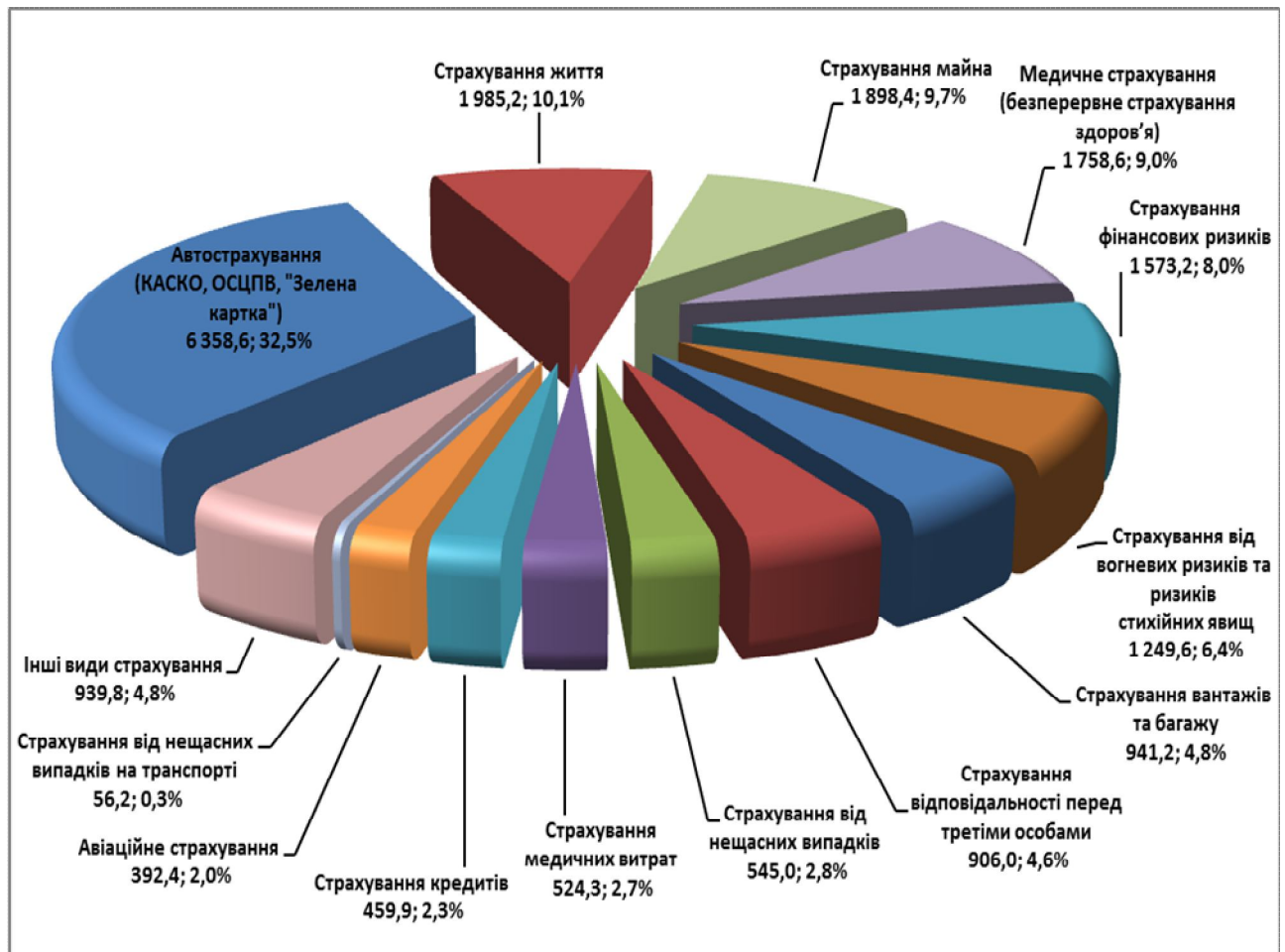
Динаміка страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за 9 місяців 2015-2016 рр. представлена в таблиці 5.

Таблиця 5

Структура чистих страхових премій за 9 місяців 2015-2016 рр.

Види страхування	9 міс. 2015	9 міс. 2016	Темпи приросту 9 міс. 2016/9 міс. 2015	
	млн. грн.		млн. грн.	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	5 362,6	6 358,6	996,0	18,6
Страхування життя	1 503,3	1 985,2	481,9	32,1
Страхування майна	1 617,3	1 898,4	281,1	17,4
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 441,8	1 758,6	316,8	22,0
Страхування фінансових ризиків	1 811,6	1 573,2	-238,4	-13,2
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	980,2	1 249,6	269,4	27,5
Страхування вантажів та багажу	1 197,6	941,2	-256,4	-21,4
Страхування відповідальності перед третіми особами	745,8	906,0	160,2	21,5
Страхування від нещасних випадків	309,4	545,0	235,6	76,1
Страхування медичних витрат	351,8	524,3	172,5	49,0
Страхування кредитів	215,0	459,9	244,9	113,9
Авіаційне страхування	336,9	392,4	55,5	16,5
Страхування від нещасних випадків на транспорті	54,1	56,2	2,1	3,9
Інші види страхування	819,0	939,8	120,8	14,7

Приріст чистих страхових премій за 9 місяців 2016 року (+17,0%) відбувся по більшості видів страхування, зокрема за рахунок суттєвого збільшення надходжень платежів з автострахування (+18,6%), страхування життя (+32,1%), медичного страхування (+22,0%), страхування майна (+17,4%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (+27,5%), страхування кредитів (+113,9%), страхування від нещасних випадків (+76,1%), страхування медичних витрат (+49,0%). Водночас, спад чистих страхових премій спостерігався зі страхування вантажів та багажу (-21,4%) та страхування фінансових ризиків (-13,2%).

Рис. 4. Структура чистих страхових премій за видами страхування станом на 30.09.2016 (млн. грн.)

У структурі страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за видами страхування станом на 30.09.2016 найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 6 358,6 млн. грн. (або 32,5%) (станом на 30.09.2015 даний показник становив 5 362,6 млн. грн. (або 32,0%)); страхування життя – 1 985,2 млн. грн. (або 10,1%) (станом на 30.09.2015 – 1 503,3 млн. грн. (або 9,0%)); страхування майна 1 898,4 млн. грн. (9,7%) (станом на 30.09.2015 даний показник становив 1 617,3 млн. грн. (або 9,7%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 1 758,6 млн. грн. (або 9,0%) (станом на 30.09.2015 – 1 441,8 млн. грн. (або 8,6%)); страхування фінансових ризиків – 1 573,2 млн. грн. (або 8,0%) (станом на 30.09.2015 – 1 811,6 млн. грн. (або 10,8%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 1 249,6 млн. грн. (або 6,4%) (станом на 30.09.2015 – 980,2 млн. грн. (або 5,9%)); страхування вантажів та багажу – 941,2 млн. грн. (або 4,8%) (станом на 30.09.2015 – 1 197,6 млн. грн. (або 7,2%)); страхування відповідальності перед третіми особами – 906,0 млн. грн. (або 4,6%) (станом на 30.09.2015 – 745,8 млн. грн. (або 4,5%)).

Перерозподіл у структурі чистих страхових премій станом на 30.09.2016 порівняно з аналогічним періодом 2015 року відбувся на користь таких видів

страхування, як: страхування життя (з 9,0% до 10,1%), страхування кредитів (з 1,3% до 2,3%), страхування від нещасних випадків (з 1,8% до 2,8%), страхування медичних витрат (з 2,1% до 2,7%). При цьому, у структурі чистих страхових премій відбулося зменшення з наступних видів страхування: страхування фінансових ризиків (з 10,8% до 8,0%), страхування вантажів та багажу (з 7,2% до 4,8%).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за 9 місяців 2016 року становив **6 271,3 млн. грн.**, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **5 972,2 млн. грн.** (або 95,2%), зі страхування життя – **299,1 млн. грн.** (або 4,8%).

Валові страхові виплати за 9 місяців 2016 року збільшилися на 34,2% (до 6 271,3 млн. грн.) порівняно з аналогічним періодом 2015 року, чисті страхові виплати збільшилися на 32,1% і становили 6 046,3 млн. грн..

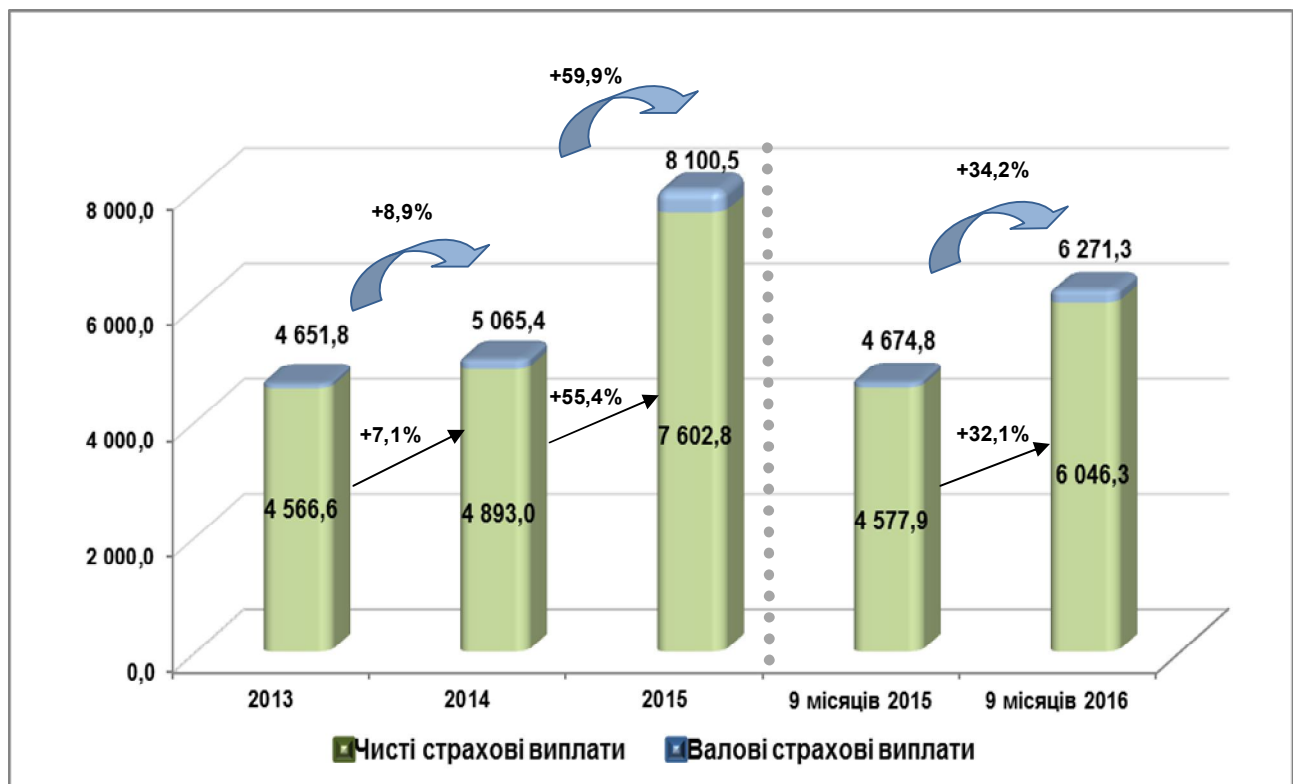

Рис. 5. Динаміка страхових виплат за 2013 – 2015 рр., 9 місяців 2016 р.
(млн. грн.)

Страхові виплати в розрізі видів страхування за 9 місяців 2015 – 2016 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 6 та на рис. 6, 7, 8.

Динаміка чистих страхових виплат за 9 місяців 2015-2016 рр. представлена в таблиці 7.

Таблиця 6

Страхові виплати за видами страхування за 9 місяців 2015 – 2016 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, млн грн				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових виплат		Структура чистих виплат		Валових виплат	Чистих виплат
	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2016/ 9 місяців 2015	9 місяців 2016/ 9 місяців 2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	375,6	299,1	375,6	299,1	8,0%	4,8%	8,2%	4,9%	-20,4%	-20,4%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	4 299,2	5 972,2	4 202,3	5 747,2	92,0%	95,2%	91,8%	95,1%	38,9%	36,8%
Добровільне особисте страхування	1 060,9	1 222,4	1 060,1	1 220,6	22,7%	19,5%	23,2%	20,2%	15,2%	15,1%
Добровільне майнове страхування	2 187,6	3 331,3	2 146,9	3 196,5	46,8%	53,1%	46,9%	52,9%	52,3%	48,9%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	341,0	647,0	331,3	539,4	7,3%	10,3%	7,2%	8,9%	89,7%	62,8%
Добровільне страхування відповідальності	36,7	67,9	36,7	67,5	0,8%	1,1%	0,8%	1,1%	85,0%	83,9%
Недержавне обов'язкове страхування	1 014,0	1 350,6	958,6	1 262,6	21,7%	21,5%	20,9%	20,9%	33,2%	31,7%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	989,0	1 302,2	933,7	1 214,7	21,2%	20,8%	20,4%	20,1%	31,7%	30,1%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	4 674,8	6 271,3	4 577,9	6 046,3	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	34,2%	32,1%

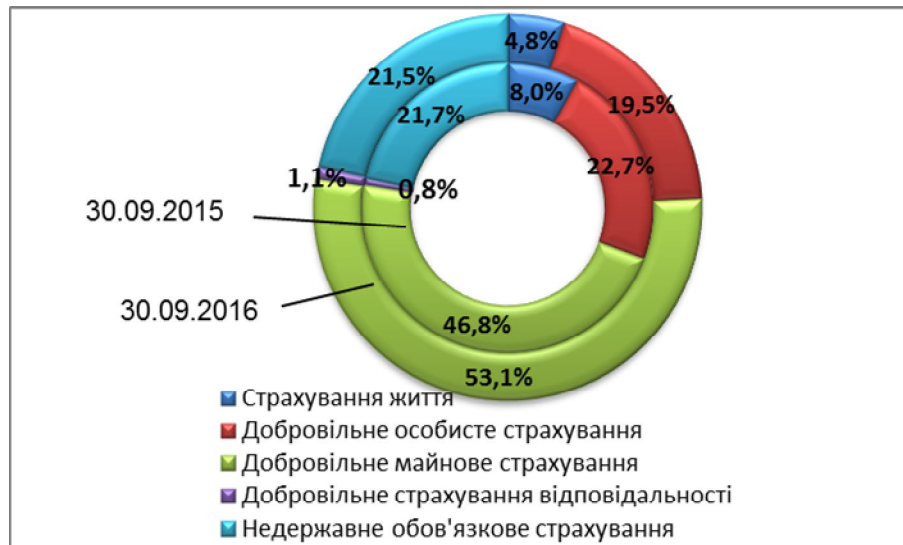

Рис. 6. Структура валових страхових виплат станом на 30.09.2015 та 30.09.2016

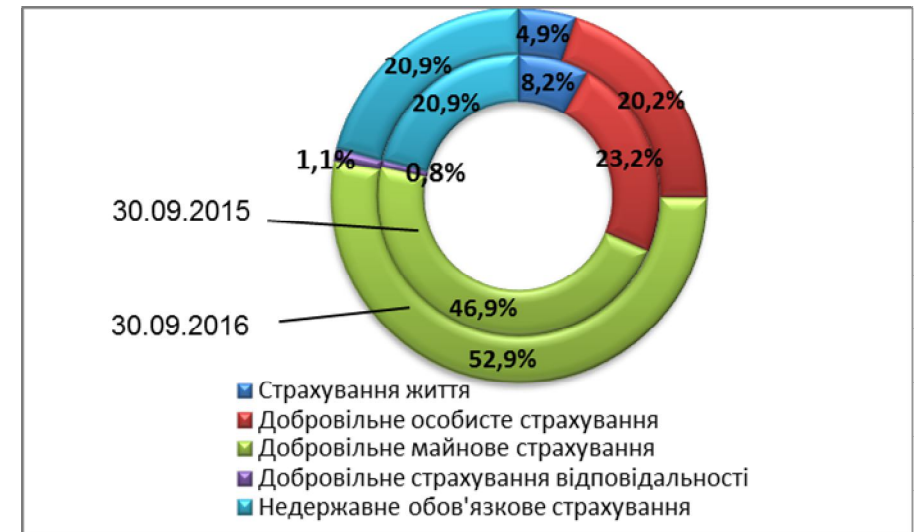

Рис. 7. Структура чистих страхових виплат станом на 30.09.2015 та 30.09.2016

Динаміка чистих страхових виплат за основними видами страхування за 9 місяців 2015-2016 рр.

Види страхування	9 місяців 2015	9 місяців 2016	Темпи приросту 9 місяців 2016/ 9 місяців 2015	
	млн. грн.		млн. грн.	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	2 247,6	2 666,8	419,2	18,7
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	861,3	947,5	86,2	10,0
Страхування кредитів	66,1	673,1	607,0	918,3
Страхування фінансових ризиків	331,3	539,4	208,1	62,8
Страхування життя	375,6	299,1	-76,5	-20,4
Страхування медичних витрат	113,6	155,9	42,3	37,2
Страхування майна	302,6	93,5	-209,1	-69,1
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	59,6	56,4	-3,2	-5,4
Інші види страхування	220,2	614,6	394,4	179,1
Всього	4 577,9	6 046,3	1 468,4	32,1

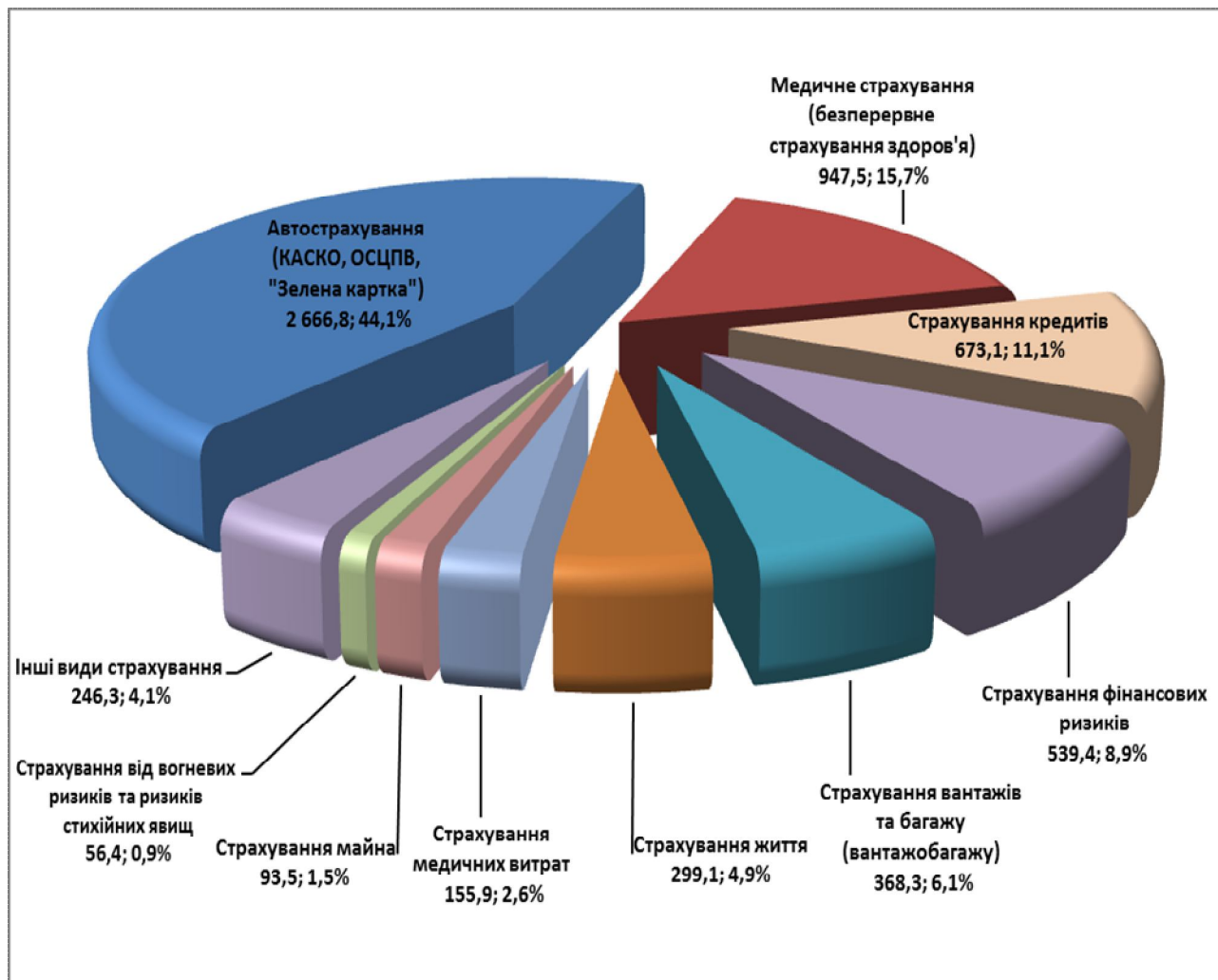
Зростання обсягів чистих страхових виплат за 9 місяців 2016 року мало місце у більшості основних системоутворюючих видах страхування, водночас, виплати у страхуванні життя, страхуванні майна, страхуванні від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилися.

Збільшення чистих страхових виплат за 9 місяців 2016 року (+32,1%) відбулося за рахунок суттєвого збільшення чистих страхових виплат за договорами страхування кредитів на 607,0 млн. грн., автострахування – 419,2 млн. грн., страхування фінансових ризиків – 208,1 млн. грн..

Структуру страхових виплат (відшкодувань) за мінусом частки страхових виплат, компенсованих перестраховиками-резидентами, за видами страхування за 9 місяців 2016 року зображено на рис. 8.

У структурі чистих страхових виплат станом на 30.09.2016 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 2 666,8 млн. грн. (або 44,1%) (станом на 30.09.2015 даний показник становив 2 247,6 млн. грн. (або 49,1%)); частка медичного страхування (безперервне страхування

здоров'я) становить 947,5 млн. грн. (або 15,7%) (станом на 30.09.2015 – 861,3 млн. грн. (або 18,8%)); страхування кредитів – 673,1 млн. грн. (або 11,1%) (станом на 30.09.2015 – 66,1 млн. грн. (або 1,4%)); страхування фінансових ризиків – 539,4 млн. грн. (або 8,9%) (станом на 30.09.2015 – 331,3 млн. грн. (або 7,2%)); страхування вантажів та багажу (вантажобагажу) – 368,3 млн. грн. (або 6,1%) (станом на 30.09.2015 – 65,0 млн. грн. (або 1,4%)); страхування життя – 299,1 млн. грн. (або 4,9%) (станом на 30.09.2015 – 375,6 млн. грн. (або 8,2%)).

Рис. 8. Структура чистих страхових виплат за видами страхування станом на 30.09.2016 (млн. грн.)

Структура чистих страхових виплат за 9 місяців 2016 року перерозподілилася на користь страхування кредитів (з 1,4% до 11,1%), страхування вантажів та багажу (з 1,4% до 6,1%), страхування фінансових ризиків (з 7,2% до 8,9%) за рахунок зменшення частки страхування майна (з 6,6% до 1,5%), автострахування (з 49,1% до 44,1%), страхування життя (з 8,2% до 4,9%), та медичного страхування (з 18,8% до 15,7%).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 30.09.2016 становив 25,2% (таблиця 8).

Високий рівень валових страхових виплат (більше за загальний по ринку) спостерігався за такими видами страхування: з медичного страхування – 52,8% (станом на 30.09.2015 – 58,3%), добровільного особистого страхування – 38,6% (станом на 30.09.2015 – 43,9%), обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 36,8% (станом на 30.09.2015 – 33,2%), недержавне обов'язкове страхування – 31,1% (станом на 30.09.2015 – 27,5%), страхування фінансових ризиків – 26,0% (станом на 30.09.2015 – 11,3%).

Таблиця 8

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	Станом на 30.09.2015	Станом на 30.09.2016	Станом на 30.09.2015	Станом на 30.09.2016
Страхування життя	25,0%	15,1%	25,0%	15,1%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	21,3%	26,1%	27,6%	32,6%
Добровільне особисте страхування	43,9%	38,6%	46,0%	40,2%
Добровільне майнове страхування	16,9%	24,0%	25,1%	33,9%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	11,3%	26,0%	18,3%	34,3%
Добровільне страхування відповідальності	3,1%	4,7%	4,0%	6,2%
Недержавне обов'язкове страхування	27,5%	31,1%	27,6%	31,2%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	33,2%	36,8%	33,5%	36,9%
ВСЬОГО (всі види страхування)	21,5%	25,2%	27,3%	30,9%

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 30.09.2016 становив 30,9% (станом на 30.09.2015 – 27,3%). Високий рівень чистих страхових виплат станом на 30.09.2016 спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 40,2%, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 36,9% та за видами добровільного майнового страхування – 33,9% (в тому числі зі страхування фінансових ризиків – 34,3%).

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 9 місяців 2016 року в порівнянні з відповідним періодом 2015 року наведено у таблиці 9.

Рівень чистих страхових виплат із страхування кредитів станом на 30.09.2016 збільшився на 115,7 в.п. до рівня 146,4%; рівень чистих страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) зменшився на 3,7 в. п. до рівня 47,4%; рівень чистих страхових виплат з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) збільшився на 2,7 в.п. до рівня 39,6%; рівень чистих страхових виплат із страхування фінансових ризиків збільшився на 16,0 в.п. до рівня 34,3%; рівень чистих страхових виплат зі страхування медичних витрат зменшився на 2,6 в.п. до рівня 29,7%; рівень чистих страхових виплат зі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів («Зелена картка») збільшився на 5,8 в.п. до рівня 27,8%; рівень чистих страхових виплат із страхування життя зменшився на 9,9 в.п. до рівня 15,1%; рівень чистих страхових виплат із страхування майна зменшився на 13,8 в.п. до рівня 4,9%. Досить високим залишається рівень чистих виплат з медичного страхування (53,9%).

Таблиця 9

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 9 місяців 2015–2016 рр.

Види страхування	Чисті страхові виплати, млн.грн.		Рівень чистих страхових виплат, %	
	9 місяців 2015	9 місяців 2016	Станом на 30.09.2015	Станом на 30.09.2016
Страхування кредитів	66,1	673,1	30,7%	146,4%
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	861,3	947,5	59,7%	53,9%
Страхування наземного транспорту ("КАСКО")	1 313,9	1452,1	51,1%	47,4%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)	793,1	1001,2	36,9%	39,6%
Страхування фінансових ризиків	331,3	539,4	18,3%	34,3%
Страхування медичних витрат	113,6	155,9	32,3%	29,7%
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка"	140,6	213,5	22,0%	27,8%
Страхування життя	375,6	299,1	25,0%	15,1%
Страхування майна	302,6	93,5	18,7%	4,9%
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	59,6	56,4	6,1%	4,5%
Інші види страхування	220,2	614,6	6,4%	16,3%

Страхування фізичних осіб

Від страхувальників-фізичних осіб за 9 місяців 2016 року надійшло **9 469,6 млн. грн.** валових страхових премій, що на 30,3% більше, ніж за аналогічний період 2015 року.

Структура валових страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за 9 місяців 2016 року:

7 574,8 млн. грн. – за видами страхування, іншими, ніж страхування життя (на 29,1% більше, ніж за аналогічний період 2015 року);

1 894,8 млн. грн. – за видом страхування життя (на 35,1% більше, ніж за аналогічний період 2015 року).

Страхові виплати страхувальникам-фізичним особам за 9 місяців 2016 року становили **2 726,9 млн. грн.** (43,5% від загальних валових виплат), що на 18,1% більше, ніж за відповідний період 2015 року.

Рівень страхових виплат фізичним особам (відношення страхових виплат до страхових премій) станом на 30.09.2016 становив 28,8%, що на 3 в. п. менше, ніж станом на 30.09.2015 (див. рис. 9).

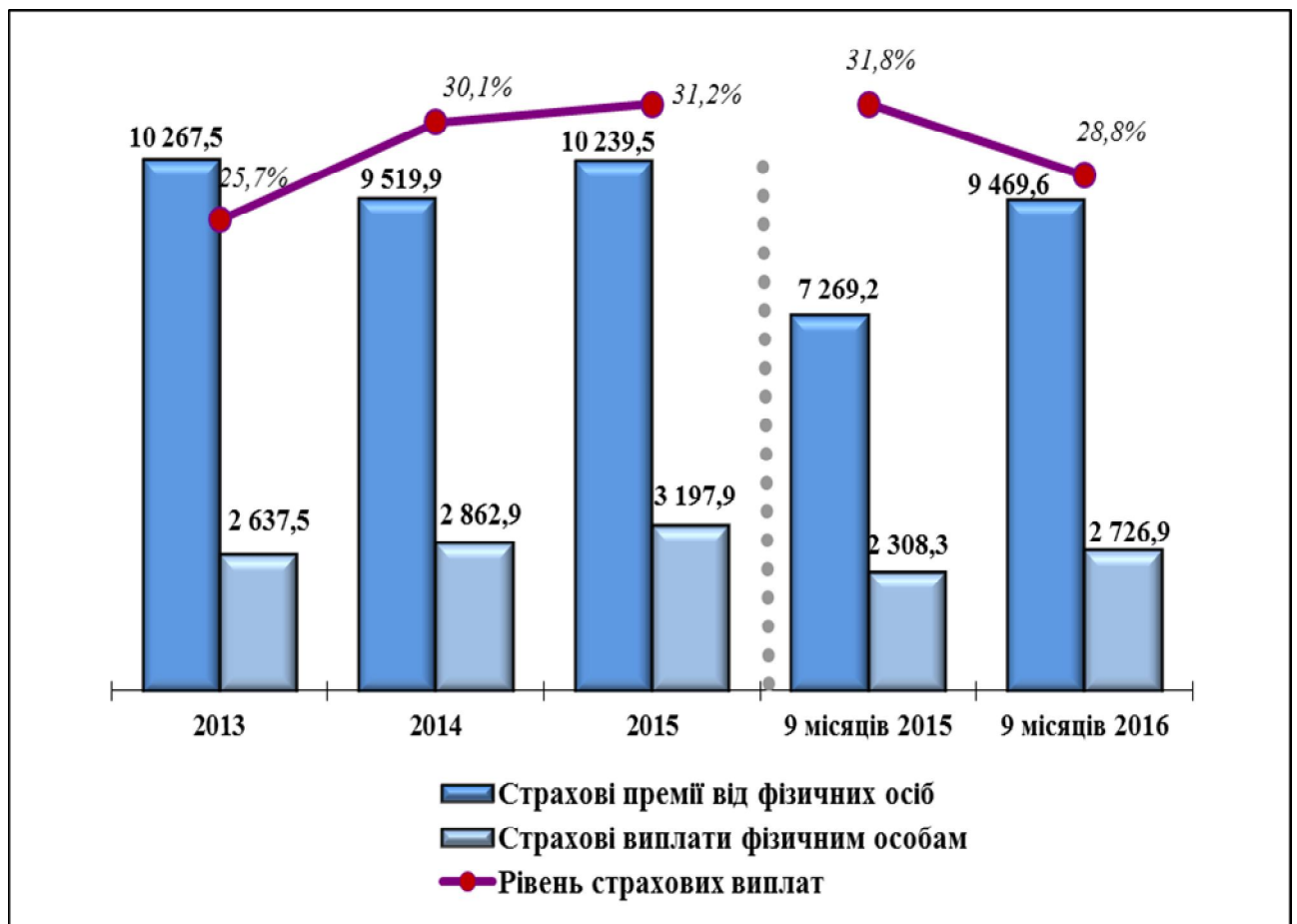

Рис. 9. Динаміка страхових платежів, виплат та рівня страхових виплат у секторі страхування фізичних осіб за 2013 – 2015 рр., 9 місяців 2016 р. (млн. грн.)

Структура страхових платежів та страхових виплат при страхуванні фізичних осіб станом на 30.09.2016 має такий вигляд:

– від страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) надійшло **2 153,6 млн. грн.** (або **22,7%** всіх страхових премій від громадян), що на 361,3 млн. грн. (або на 20,2%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; від страхування життя надійшло **1 894,8 млн. грн.** (або **20,0%** всіх страхових премій від громадян), що на 492,1 млн. грн. (або на 35,1%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; від страхування наземного транспорту (КАСКО) – **1 742,2 млн. грн.** (або **18,4%** всіх страхових премій від громадян), що на 254,9 млн. грн. (або на 17,1%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; від медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) – **722,4 млн. грн.** (або **7,6%** всіх страхових премій від громадян), що на 156,1 млн. грн. (або на 27,6%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; від страхування від нещасних випадків – **501,8 млн. грн.** (або **5,3%** всіх страхових премій від громадян), що на 224,4 млн. грн. (або на 80,9%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року;

– основна частина страхових виплат (**30,3%**) здійснена за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **827,3 млн. грн.**, що на 225,6 млн. грн. (або на 37,5%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; **30,2%** страхових виплат здійснено за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО) і становить **822,8 млн. грн.**, що на 60,8 млн. грн. (або на 8,0%) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року; за медичним страхуванням (безперервне страхування здоров'я) фізичним особам було виплачено **430,8 млн. грн.** (або **15,8%** від загального розміру страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам), що на 70,8 млн. грн. (або на **19,7%**) більше в порівнянні з відповідною датою 2015 року.

Рівень страхових виплат за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), укладеними зі страхувальниками – фізичними особами, станом на 30.09.2016 становив 47,2%, за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 38,4%, за медичним страхуванням – 59,6%.

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами за підсумками 9 місяців 2016 року зазнала, зокрема, таких змін:

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на транспорті збільшилася на 7 393,7 тис. одиниць (до 66 204,1 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків зменшилась на 4 317,6 тис. одиниць (до 8 087,4 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування майна зменшилась на 20 996,2 тис. одиниць (до 2 216,0 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування фінансових ризиків зменшилась на 3 536,7 тис. одиниць (до 2 538,9 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилася на 21 049,5 тис. одиниць (до 1 679,3 тис. одиниць), у порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2015 року;

– кількість укладених договорів страхування життя збільшилася на 9,5 тис. одиниць (до 732,4 тис. одиниць), в порівнянні з відповідним показником станом на кінець 9 місяців 2015 року.

Основні показники автострахування

Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами (ОСЦПВ) та за міжнародними договорами ("Зелена картка") – наведена в таблиці 10.

Таблиця 10

Динаміка основних показників автострахування за 9 місяців 2015–2016 рр.

Показник Вид страхування	Валові страхові премії, млн. грн.		Валові страхові виплати, млн. грн.		Рівень валових страхових виплат, %		Темпи приросту, %	
	9 місяців 2015	9 місяців 2016	9 місяців 2015	9 місяців 2016	станом на 30.09.15	станом на 30.09.16	валові страхові премії	валові страхові виплати
							9 місяців 2016/ 9 місяців 2015	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	2 724,5	3 243,7	1 335,5	1 478,4	49,0	45,6	19,1	10,7
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	2 201,6	2 602,8	793,4	1 001,6	36,0	38,5	18,2	26,2
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка"	775,5	940,6	195,7	300,6	25,2	32,0	21,3	53,6
Всього	5 701,6	6 787,1	2 324,6	2 780,6	40,8	41,0	19,0	19,6

Згідно з даними таблиці 10, за 9 місяців 2016 року обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») збільшився на 19,0%, обсяг валових страхових виплат зріс на 19,6%. При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахуванні становить 38,3% та 36,0% (відповідно).

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2016 року збільшилося на **19,1%** у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року і становило **3 243,7 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на **18,2%** і становив **2 602,8 млн. грн.**

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2016 року становив **1 478,4 млн. грн.**, що на **10,7%** більше, ніж за аналогічний період 2015 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив **1 001,6 млн. грн.**, що на **26,2%** більше, ніж за аналогічний період 2015 року.

Структура валових страхових платежів та валових страхових виплат у секторі автострахування представлена на рисунках 10, 11.

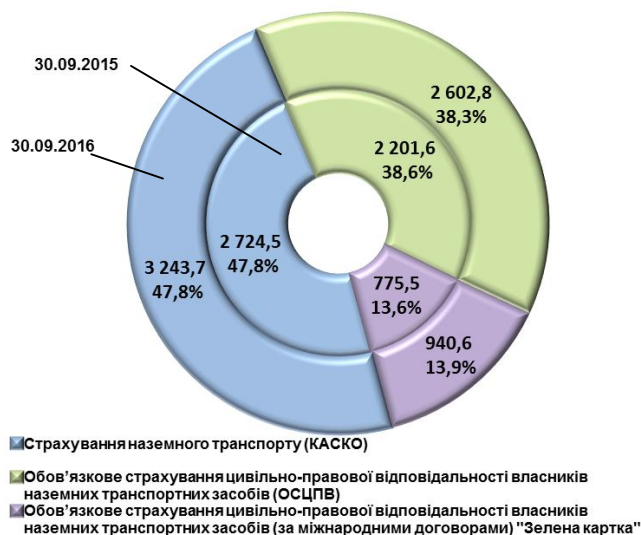

Рис. 10. Структура страхових премій у секторі автострахування станом на 30.09.2015 та 30.09.2016 (млн. грн.)

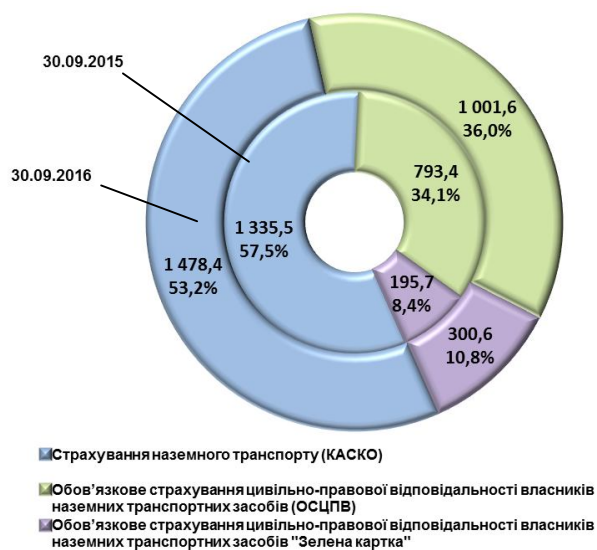

Рис. 11. Структура страхових виплат у секторі автострахування станом на 30.09.2015 та 30.09.2016 (млн. грн.)

За 9 місяців 2016 року на 147,9 тис. одиниць (або на 2,9%) збільшилася кількість укладених договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – до 5 319,9 тис. одиниць.

Рівень валових страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 30.09.2016 становив 45,6% (станом на 30.09.2015 – 49,0%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 38,5% (станом на 30.09.2015 – 36,0%).

За підсумками 9 місяців 2016 року:

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових премій становив **3 063,8 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **2 527,9 млн. грн.**;

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових виплат становив **1 452,1 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **1 001,2 млн. грн.**

Страхування життя

Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за 9 місяців 2016 року становили **1 987,2 млн. грн.**, що на 32,2% більше, ніж за 9 місяців 2015 року (станом на 30.09.2015 – 1 503,3 млн. грн.).

Структура валових надходжень страхових платежів (премій, внесків) станом на 30.09.2016 має такий вигляд:

1 894,8 млн. грн. (або 95,4%) – що надійшли від фізичних осіб;

92,4 млн. грн. (або 4,6%) – що надійшли від юридичних осіб.

Станом на 30.09.2016 року зменшилась кількість застрахованих фізичних осіб на 13,7% або на 653 765 осіб (станом на 30.09.2015 застраховано 4 765 558 фізичних осіб, станом на 30.09.2016 – 4 111 793 фізичні особи).

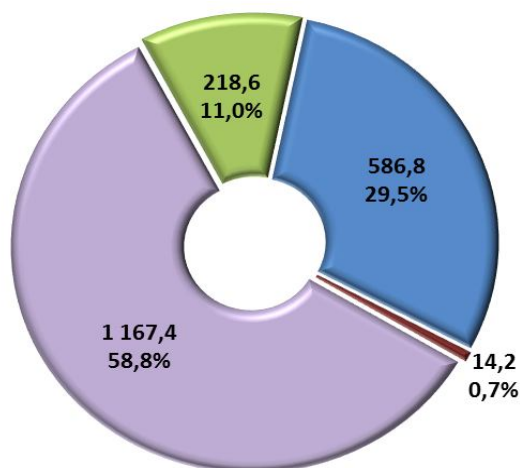
Протягом 9 місяців 2016 року застраховано 1 236 917 фізичні особи, що на 22,1% або на 223 793 особи більше проти відповідного періоду 2015 року (за 9 місяців 2015 року застраховано 1 013 124 фізичних осіб).

Структура валових страхових премій та виплат із страхування життя зображена на рисунках 12 та 13.

Обсяги надходжень валових страхових платежів та валових страхових виплат за 2013 – 2015 рр., станом на 30.09.2016 зображено на рис. 14.

Обсяг валових страхових виплат із страхування життя станом на 30.09.2016 становив **299,1 млн. грн.³**, що на 20,4% менше в порівнянні з відповідним періодом 2015 року (станом на 30.09.2015 – 375,6 млн. грн.).

³ Включаючи страхові виплати у вигляді анuitетів.

- за іншими договорами страхування життя
- за іншими договорами накопичувального страхування
- за договорами страхування життя лише на випадок смерті
- за договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку

Рис 12. Структура валових страхових премій із страхування життя станом на 30.09.2016 (млн. грн.)

Діаграма не відображає даних зі страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду у обсязі 0,2 млн. грн. (0,01%)

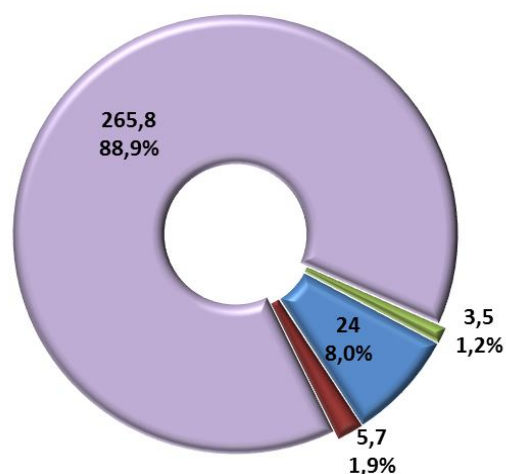

Рис 13. Структура валових страхових виплат із страхування життя станом на 30.09.2016 (млн. грн.)

Діаграма не відображає даних зі страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду у обсязі 0,6 млн. грн. (0,02%)

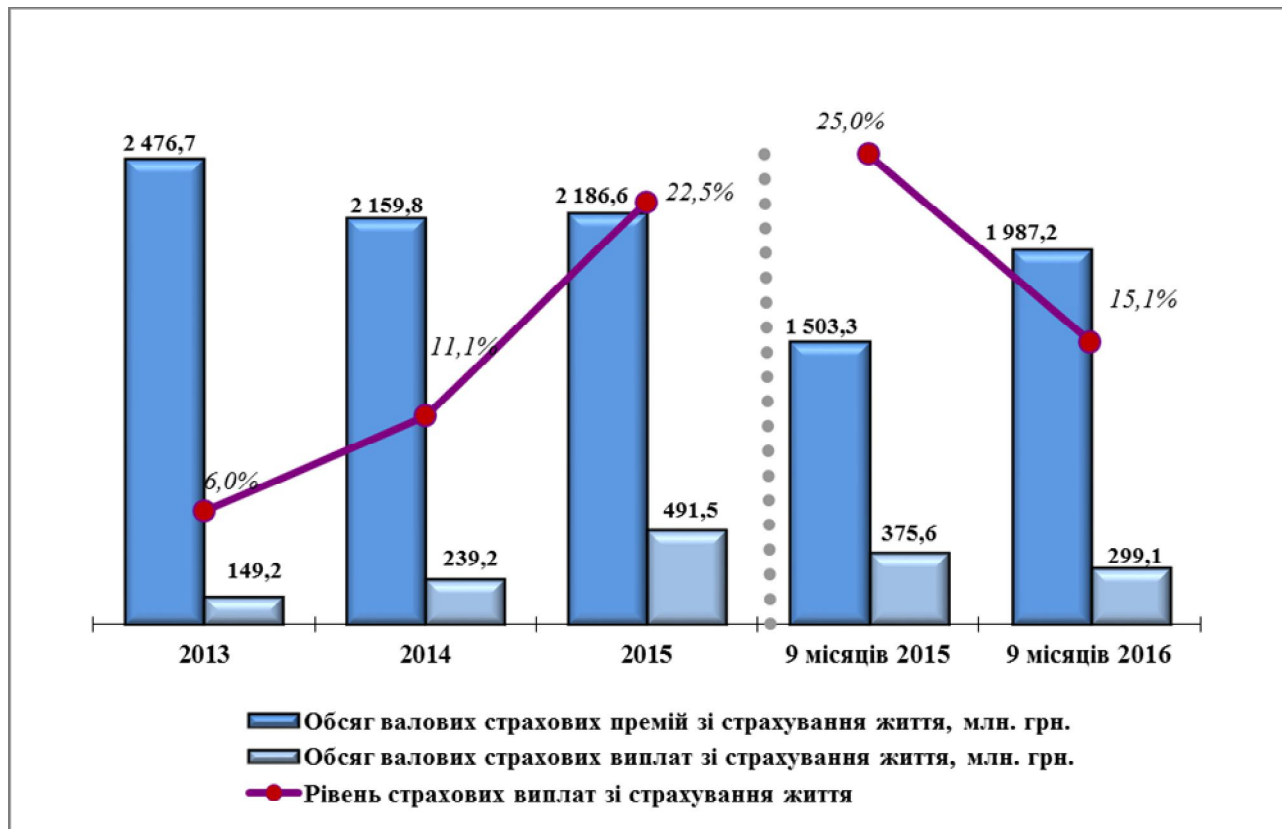

Рис. 14. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2013 – 2015 рр., 9 місяців 2016 р. (млн. грн.)

Станом на 30.09.2016 величина зміни резервів із страхування життя становила 664,2 млн. грн. (таблиця 11), що на 337,4 млн. грн. менше у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року.

Основна частина величини зміни резервів зі страхування життя сформована за іншими договорами накопичувального страхування, а саме 689,7 млн. грн.. За іншими договорами страхування життя величина зміни резервів зі страхування життя становить -42,4 млн. грн..

Таблиця 11

Зміна резервів із страхування життя за 9 місяців 2015–2016 рр.

Показники	9 місяців 2015	9 місяців 2016	Темпи приросту, %
	млн. грн.		
Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	1 001,6	664,2	-33,7
інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів;	142,5	163,1	14,5
індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції;	27,9	35,3	26,5
частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України “Про страхування” обов'язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи;	190,2	238,9	25,6
загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика;	36,8	15,6	-57,6
величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов'язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах.	115,1	51,9	-54,9

За підсумками 9 місяців 2016 року 10 СК "Life" отримали від'ємне значення приросту резервів із страхування життя на загальну суму 44,8 млн. грн., що пов'язано з достроковим розірванням договорів страхування (за підсумками 9 місяців 2015 року від'ємне значення задекларували 16 СК "Life" на загальну суму 13,0 млн. грн.). Приріст резервів із страхування життя становив 709,0 млн. грн.. Найбільший приріст страхових резервів зі страхування життя (більше 100 млн. грн.) задекларовано трьома страховими компаніями "Life" у розмірах 196,1 млн. грн., 157,3 млн. грн. та 139,9 млн. грн. (27,7%, 22,2% та 19,7% від загального приросту резервів відповідно⁴).

⁴ Від'ємні значення приросту резервів із страхування життя при розрахунку часток не використовувались.

Перестраховування

За договорами перестраховування ризиків за 9 місяців 2016 року українські страховики (цеденти, перестраховальники) сплатили часток страхових премій **8 460,6 млн. грн.** (за 9 місяців 2015 року – 6 726,3 млн. грн.) (рис. 15), з них:

- перестраховикам-нерезидентам – **3 204,8 млн. грн.** (за 9 місяців 2015 року – 1 753,9 млн. грн.);
- перестраховикам-резидентам – **5 255,8 млн. грн.** (за 9 місяців 2015 року – 4 972,4 млн. грн.).

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила **984,6 млн. грн.** (за 9 місяців 2015 року – 792,7 млн. грн.), у тому числі компенсовано:

- перестраховиками-нерезидентами – **759,5 млн. грн.** (за 9 місяців 2015 року – 695,8 млн. грн.);
- перестраховиками-резидентами – **225,1 млн. грн.** (за 9 місяців 2015 року – 96,9 млн. грн.).

Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 30.09.2016 зображена на рисунку 15.

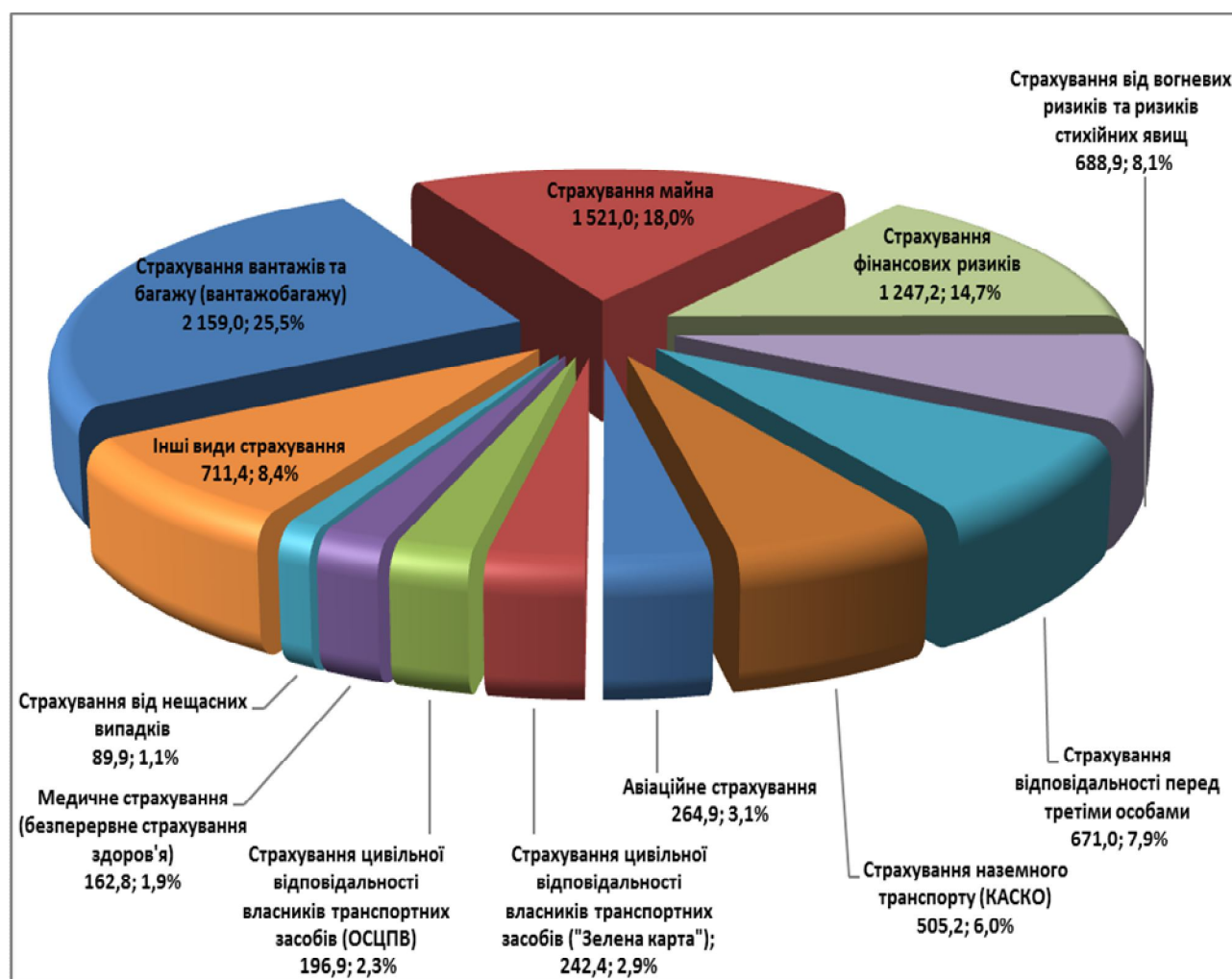

Рис. 15. Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 30.09.2016 (млн. грн.)

У структурі вихідного перестраховування станом на 30.09.2016 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як: страхування вантажів та багажу (вантажобагажу) – **2 159,0 млн. грн.** (або 25,5%) (станом на 30.09.2015 – 1 554,5 млн. грн. (або 23,1%)); страхування майна – **1 521,0 млн. грн.** (або 18,0%) (станом на 30.09.2015 – 1 347,3 млн. грн. (або 20,0%)); страхування фінансових ризиків – **1 247,2 млн. грн.** (або 14,7%) (станом на 30.09.2015 – 1 416,4 млн. грн. (або 21,1%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – **688,9 млн. грн.** (або 8,1%) (станом на 30.09.2015 – 610,9 млн. грн. (або 9,1%)); страхування відповідальності перед третіми особами – **671,0 млн. грн.** (або 7,9%) (станом на 30.09.2015 – 360,7 млн. грн. (або 5,4%)); страхування наземного транспорту (КАСКО) – **505,2 млн. грн.** (або 6,0%) (станом на 30.09.2015 – 360,9 млн. грн. (або 5,4%)); авіаційне страхування – **264,9 млн. грн.** (або 3,1%) (станом на 30.09.2015 – 227,3 млн. грн. (або 3,4%)).

Страхові премії сплачені на перестраховування станом на 30.09.2016 у порівнянні з відповідним періодом минулого року збільшились на 25,8% або на 1 734,3 млн. грн. Збільшення вихідного перестраховування відбулось майже по всіх видах страхування, окрім страхування фінансових ризиків (-11,9%).

У співвідношенні до валових страхових премій частка вихідного перестраховування станом на 30.09.2016 становила 34,1% (станом на 30.09.2015 – 31,0%) (рис. 16).

На збільшення частки вихідного перестраховування за 9 місяців 2016 року вплинуло збільшення на 283,4 млн. грн. перестраховування в середині країни та збільшення на 1 450,9 млн. грн. операцій з перестраховування із страховиками-нерезидентами.

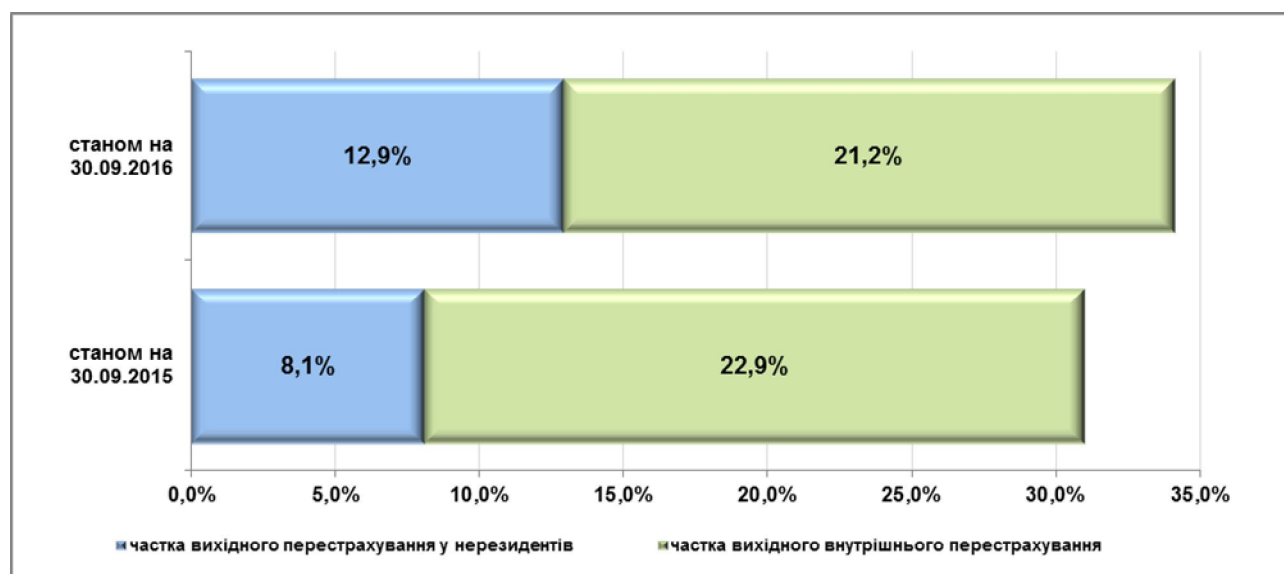
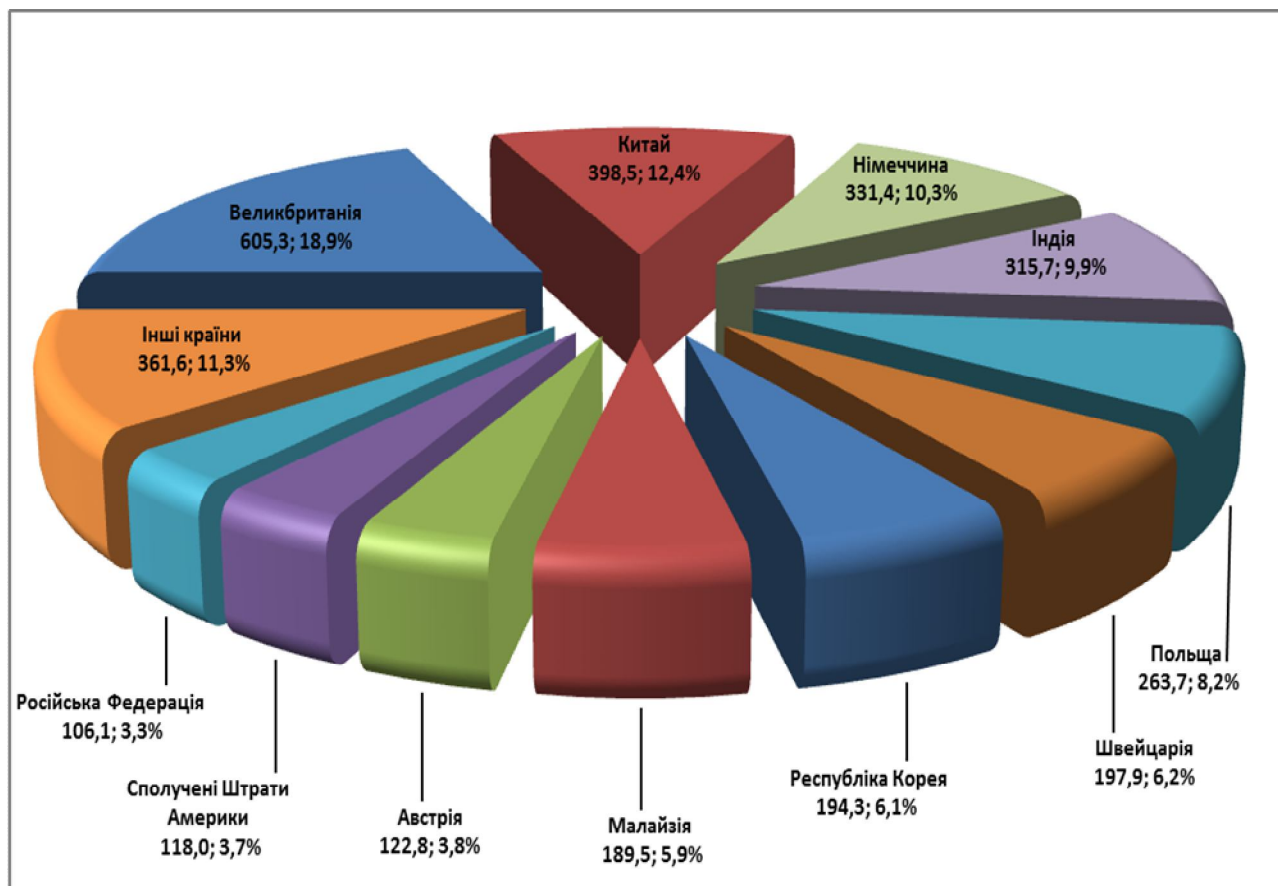

Рис. 16. Частки вихідного перестраховування у співвідношенні до валових страхових премій за 9 місяців 2015 – 2016 рр.

На рис. 17 представлено структуру перестраховування ризиків у нерезидентів станом на 30.09.2016. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестраховування нерезидентам найбільше сплачено до Великобританії – 18,9%, Китаю – 12,4%, Німеччини – 10,3%, Індії – 9,9%, Польщі – 8,2%, Швейцарії – 6,2% та Кореї – 6,1%.

Рис. 17. Частка страхових платежів, яка належить перестраховику-нерезиденту, станом на 30.09.2016 (млн. грн.)

Структура вихідного перестраховування станом на 30.09.2016 порівняно з аналогічним періодом 2015 року зазнала змін на користь таких країн, як: Китаю (з 0,2% до 12,4%), Індії (з 1,0% до 9,9%), Кореї (з 0,02% до 6,1%) за рахунок зменшення частки страхових платежів Німеччини (з 19,1% до 10,3%), Великобританії (з 27,4% до 18,9%), Російської Федерації (з 7,9% до 3,3%) та Швейцарії (з 9,6% до 6,2%).

Структура перестраховування ризиків у нерезидентів станом на 30.09.2016 має такий вигляд:

- Великобританія, займає 18,9% в загальній сумі перестраховування проти 27,4% станом на 30.09.2015. Обсяг перестраховування зріс на 125,2 млн. грн. (станом на 30.09.2015 – 480,1 млн. грн., станом на 30.09.2016 – 605,3 млн. грн.);
- Китай, займає 12,4% в загальній сумі перестраховування проти 0,2% станом на 30.09.2015. Обсяг перестраховування зріс на

- 394,3 млн. грн. (станом на 30.09.2015 – 4,1 млн. грн., станом на 30.09.2016 – 398,5 млн. грн.);
- Німеччина, займає 10,3% в загальній сумі перестрахування проти 19,1% станом на 30.09.2015. Обсяг перестрахування зменшився на 3,8 млн. грн. (станом на 30.09.2015 – 335,2 млн. грн., станом на 30.09.2016 – 331,4 млн. грн.);
  - Індія, займає 9,9% в загальній сумі перестрахування проти 1,0% станом на 30.09.2015. Обсяг перестрахування зріс на 298,9 млн. грн. (станом на 30.09.2015 – 16,8 млн. грн., станом на 30.09.2016 – 315,7 млн. грн.);
  - Польща, займає 8,2% в загальній сумі перестрахування проти 8,0% станом на 30.09.2015. Обсяг перестрахування збільшився на 122,7 млн. грн. (станом на 30.09.2015 – 141,0 млн. грн., станом на 30.09.2016 – 263,7 млн. грн.);
  - Швейцарія, займає 6,2% в загальній сумі перестрахування проти 9,6% станом на 30.09.2015. Обсяг перестрахування збільшився на 29,7 млн. грн. (станом на 30.09.2015 – 168,2 млн. грн., станом на 30.09.2016 – 197,9 млн. грн.);
  - Корея, займає 6,1% в загальній сумі перестрахування проти 0,02% станом на 30.09.2015. Обсяг перестрахування зріс на 193,9 млн. грн. (станом на 30.09.2015 – 0,4 млн. грн., станом на 30.09.2016 – 194,3 млн. грн.).

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2013 – 2015 рр. та станом на 30.09.2016 зображена на рис. 18.

Станом на 30.09.2016 обсяг загальних активів страховиків становив **55 377,2 млн. грн.**, що на 8,6% менше в порівнянні з відповідним показником минулого року.

Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», зменшилась в порівнянні з відповідним показником станом на 30.09.2015 на 3 380,5 млн. грн. або на 9,0% та склала 61,9% загальних активів страховиків (станом на 30.09.2015 активи, визначені по статті 31 Закону України «Про страхування» становили 37 682,7 млн. грн., станом на 30.09.2016 – 34 302,2 млн. грн.).

На зменшення загальних активів страховиків (-8,6%) та активів, визначених законодавством для представлення коштів страхових резервів (-9,0%) при збільшенні страхових резервів (+12,9%) вплинули такі чинники: втрата активів пов'язана з анексією Автономної Республіки Крим та веденням бойових дій на сході України; проведення переоцінки активів за справедливою вартістю, призвело до росту страхових резервів.

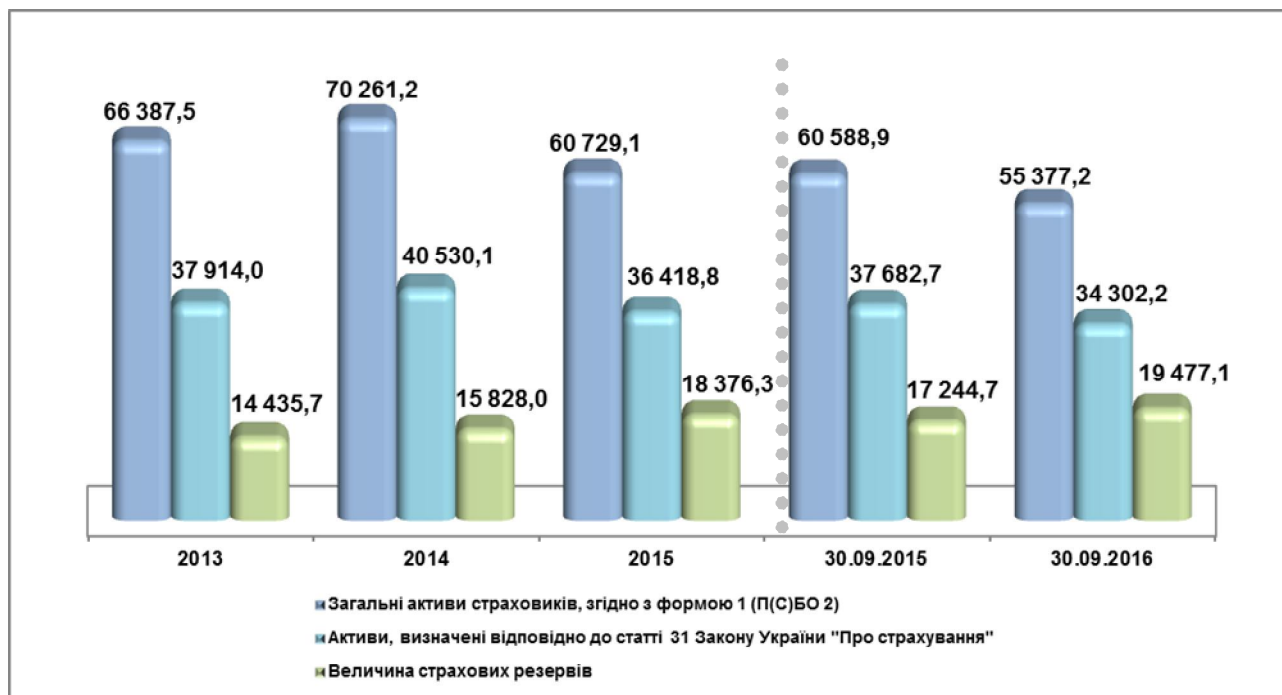

Рис. 18. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2013–2015рр. та за 9 місяців 2016 р. (млн. грн.)

Структура активів страхових компаній, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування» для представлення страхових резервів (таблиця 12), станом на 30.09.2016 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2015 мала такі зміни:

- на 112,8 млн. грн. (або на 1,0%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладами (депозитами), і становив 11 518,2 млн. грн. (або 33,6% від загального обсягу активів). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладами (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті зменшився на 290,3 млн. грн. (або на 10,6%) і становив 2 437,8 млн. грн. проти 2 728,1 млн. грн. станом на 30.09.2015;
- на 5 598,4 млн. грн. (або на 39,4%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 8 603,9 млн. грн. (або 25,1% від загального обсягу активів);
- на 2 657,6 млн. грн. (або на 112,7%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 5 016,4 млн. грн. (або 14,6% від загального обсягу активів);
- на 527,9 млн. грн. (або на 13,9%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 3 281,3 млн. грн. (або 9,6% від загального обсягу активів);
- на 136,6 млн. грн. (або на 4,5%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і склав 2 868,3 млн. грн. (або 8,4% від загального обсягу активів).

На рис. 19 відображена структура загальних активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»).

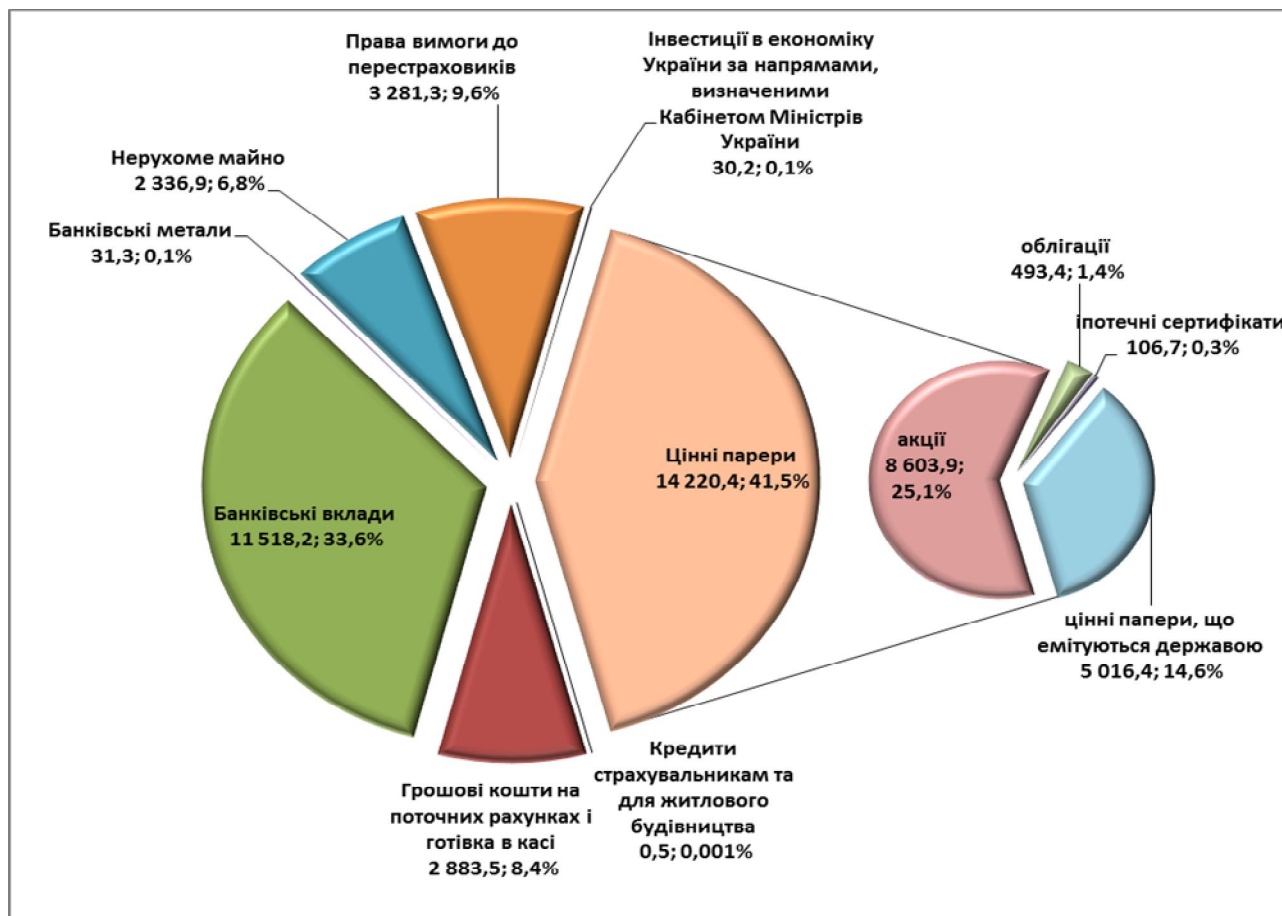

Рис. 19. Структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»), станом на 30.09.2016 (млн. грн.)

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Станом на 30.09.2016 обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів⁵, становив **34 302,2 млн. грн.** (на 3 380,5 млн. грн. менше, ніж на відповідну дату 2015 року), які в розмірі **19 390,1 млн. грн.** використано з метою представлення коштів страхових резервів.

У структурі активів, якими **представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя** (таблиця 13), станом на 30.09.2016 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2015 відбулися такі зміни:

- на 218,0 млн. грн. (або на 2,6%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами), і становив

⁵ - відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування».

- 8 503,2 млн. грн. (або 43,9% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 2 672,9 млн. грн. (або на 119,0%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 4 918,4 млн. грн. (або 25,4% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
  - на 264,7 млн. грн. (або на 9,4%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 2 544,8 млн. грн. (або 13,1% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
  - на 169,4 млн. грн. (або на 8,5%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках, і становив 2 151,9 млн. грн. (або 11,1% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
  - на 994,8 млн. грн. (або на 91,2%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 96,1 млн. грн. (або 0,5% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя).

На рис. 20 зображена структура активів, якими представлено кошти страхових резервів станом на 30.09.2016.

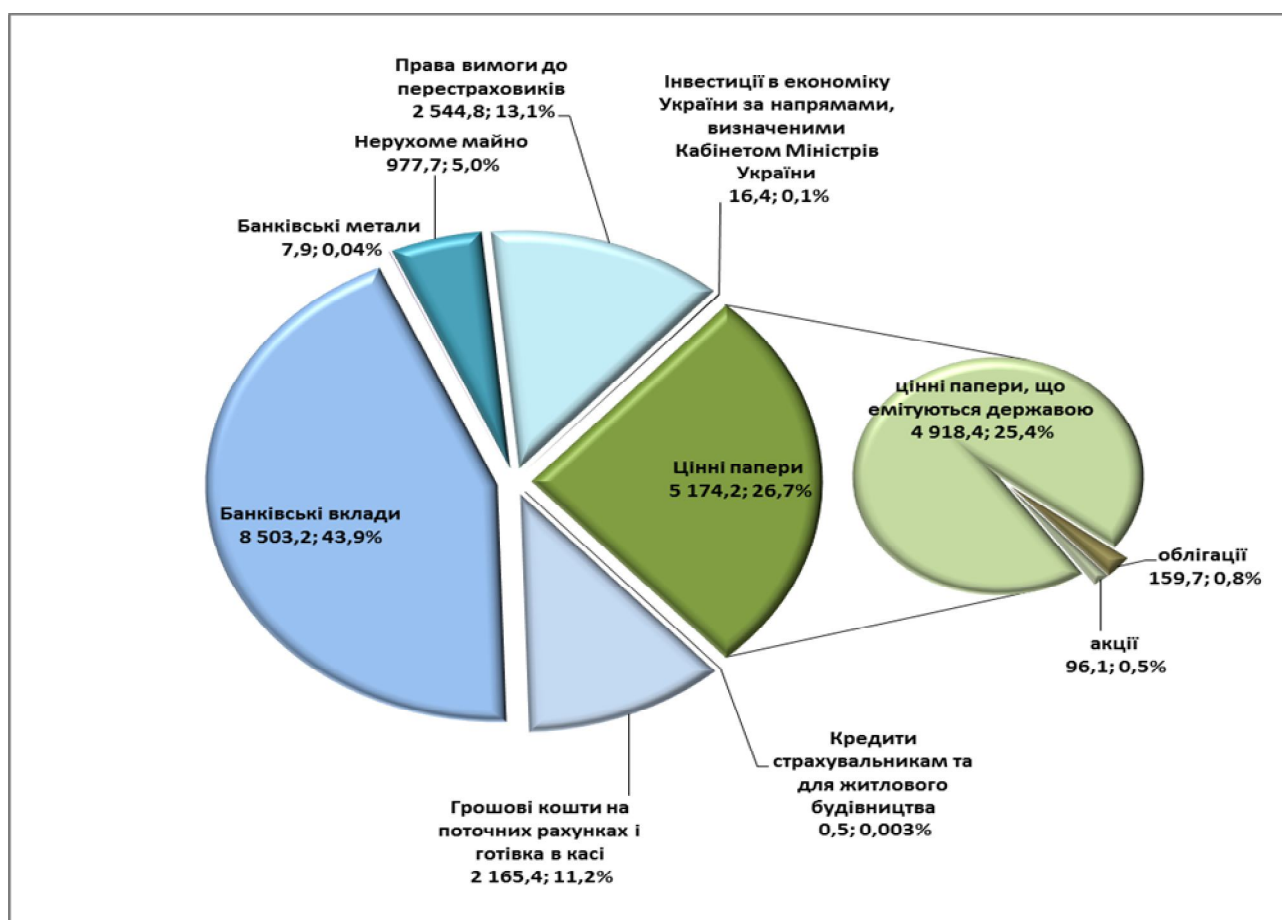

Рис. 20. Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів, станом на 30.09.2016 (млн. грн.)

У структурі активів, якими представлені технічні резерви (таблиця 14), станом на 30.09.2016 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2015 відбулися такі зміни:

- на 502,1 млн. грн. (або на 10,0%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 5 545,7 млн. грн. (або 45,9% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 366,9 млн. грн. (або на 13,5%) зменшився обсяг коштів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 2 347,7 млн. грн. (або 19,4% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 301,7 млн. грн. (або на 21,8%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках, і становив 1 685,7 млн. грн. (або 14,0% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 772,1 млн. грн. (або на 112,4%) збільшився обсяг коштів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 1 459,2 млн. грн. (або 12,1% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви).

У структурі активів, якими представлені резерви зі страхування життя (таблиця 15), станом на 30.09.2016 у порівнянні з інформацією станом на 30.09.2015 відбулися такі зміни:

- на 284,1 млн. грн. (або на 8,8%) зменшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах), і становив 2 957,5 млн. грн. (або 40,4% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті зменшився на 200,9 млн. грн. (або на 11,0%) і становив 1 623,1 млн. грн. проти 1 824,0 млн. грн. станом на 30.09.2015;
- на 1 900,8 млн. грн. (або на 122,0%) збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 3 459,2 млн. грн. (або 47,3% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 132,2 млн. грн. (або на 22,1%) зменшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 466,3 млн. грн. (або 6,4% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 276,0 млн. грн. (або на 93,1%) зменшився обсяг коштів, вкладених в акції, і становив 20,4 млн. грн. (або 0,3% від загального обсягу активів, якими представлені зі страхування життя).

Активи страхових компаній

	Активи страховиків			
	млн. грн.		Структура активів	
	30.09.2015	30.09.2016	30.09.2015	30.09.2016
Загальні активи по балансу	60 588,9	55 377,2	X	X
Категорія активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	37 682,7	34 302,2	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	3 004,9	2 868,3	8,0%	8,4%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	852,7	652,3	2,3%	1,9%
2) банківські вклади (депозити)	11 405,4	11 518,2	30,3%	33,6%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	2 728,1	2 437,8	7,2%	7,1%
3) банківські метали	46,5	31,3	0,1%	0,1%
4) нерухоме майно	2 099,4	2 336,9	5,6%	6,8%
5) акції	14 202,3	8 603,9	37,7%	25,1%
6) облігації	677,0	493,4	1,8%	1,4%
7) іпотечні сертифікати	57,4	106,7	0,2%	0,3%
8) цінні папери, що емітуються державою	2 358,8	5 016,4	6,3%	14,6%
9) права вимоги до перестраховиків	3 809,2	3 281,3	10,1%	9,6%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	2 374,9	2 466,9	6,3%	7,2%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	12,4	30,2	0,03%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	10,3	0,4	0,03%	0,001%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	2,1	29,8	0,01%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,3	0,4	0,001%	0,001%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0003%	0,0003%
13) готівка в касі	9,0	15,2	0,02%	0,04%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів».

Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя

	Страхові резерви			
	млн. грн.		Структура активів	
	30.09.2015	30.09.2016	30.09.2015	30.09.2016
Сформовані страхові резерви	17 244,7	19 477,1	X	X
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя, у тому числі:	17 711,9	19 390,1	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 982,5	2 151,9	11,2%	11,1%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	387,8	418,1	2,2%	2,2%
2) банківські вклади (депозити)	8 285,2	8 503,2	46,8%	43,9%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	2 844,0	2 972,5	16,1%	15,3%
3) банківські метали	15,9	7,9	0,1%	0,04%
4) нерухоме майно	851,0	977,7	4,8%	5,0%
5) акції	1 090,9	96,1	6,2%	0,5%
6) облігації	415,0	159,7	2,3%	0,8%
7) іпотечні сертифікати	9,1	0,0	0,1%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	2 245,5	4 918,4	12,7%	25,4%
9) права вимоги до перестраховиків	2 809,5	2 544,8	15,9%	13,1%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	2 023,3	2 047,4	11,4%	10,6%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,9	16,4	0,005%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,4	0,1	0,002%	0,001%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,5	16,3	0,003%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,3	0,4	0,002%	0,002%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,08	0,1	0,0005%	0,0005%
13) готівка в касі	6,0	13,5	0,03%	0,07%

Розміщення коштів технічних резервів страхових компаній

	Технічні резерви			
	млн. грн.		Структура активів	
	30.09.2015	30.09.2016	30.09.2015	30.09.2016
Сформовані страхові резерви	17 244,7	19 477,1	100,0%	100,0%
- у тому числі технічні резерви	11 042,4	11 980,8	64,0%	61,5%
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	11 466,1	12 073,3	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 384,0	1 685,7	12,1%	14,0%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	288,3	338,1	2,5%	2,8%
2) банківські вклади (депозити)	5 043,6	5 545,7	44,0%	45,9%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 019,9	1 349,4	8,9%	11,2%
3) банківські метали	2,2	3,4	0,02%	0,03%
4) нерухоме майно	738,0	868,4	6,4%	7,2%
5) акції	794,5	75,7	6,9%	0,6%
6) облігації	87,2	58,4	0,8%	0,5%
7) іпотечні сертифікати	9,1	0,0	0,1%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	687,1	1 459,2	6,0%	12,1%
9) права вимоги до перестраховиків	2 714,6	2 347,7	23,7%	19,4%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 928,7	1 855,6	16,8%	15,4%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,1	15,9	0,001%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,05	0,0	0,0004%	0,0%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,05	15,9	0,0004%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	5,7	13,2	0,05%	0,1%

Розміщення коштів резервів зі страхування життя

	Резерви зі страхування життя			
	млн. грн.		Структура активів	
	30.09.2015	30.09.2016	30.09.2015	30.09.2016
Сформовані страхові резерви	17 244,7	19 477,1	100,0%	100,0%
- у тому числі резерви зі страхування життя	6 202,3	7 496,3	37,0%	38,5%
<i>Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	6 245,8	7 316,8	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	598,5	466,3	9,6%	6,4%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	99,4	79,9	1,6%	1,1%
2) банківські вклади (депозити)	3 241,6	2 957,5	51,9%	40,4%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 824,0	1 623,1	29,2%	22,2%
3) банківські метали	13,7	4,4	0,2%	0,1%
4) нерухоме майно	113,0	109,3	1,8%	1,5%
5) акції	296,4	20,4	4,7%	0,3%
6) облігації	327,8	101,3	5,2%	1,4%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	1 558,4	3 459,2	25,0%	47,3%
9) права вимоги до перестраховиків	94,9	197,2	1,5%	2,7%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	94,7	191,8	1,5%	2,6%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,8	0,5	0,01%	0,01%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,4	0,1	0,006%	0,001%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,4	0,4	0,006%	0,01%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,3	0,4	0,005%	0,005%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,08	0,1	0,001%	0,001%
13) готівка в касі	0,3	0,2	0,005%	0,003%